

Jouni Ovaska kesk

Kirjallinen kysymys puhelinasioinnin palvelujen yhdenvertaisesta ja esteettömästä toteutuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Tekstipuhelupalvelu eli TPP käynnistyi Suomessa Posti- ja telehallituksen ylläpitämänä vuonna 1981. Se on yhä tänä päivänä kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille ja puhevammaisille ainoa esteetön tapa hoitaa puhelinasiointia. Palvelu on toiminut 1990-luvulta lähtien ensin Raha-automaattiyhdistyksen ja sittemmin STEA:n rahoittamana palveluna.

Tekstipuhelupalvelu on ollut 24/7 toimiva palvelu, jolla esimerkiksi kuuro on voinut soittaa maksettua ja ilman ajanvarausta vaikkapa työasioitaan, kiinteistöhuoltoon, eläinlääkärille tai kuulevalle sukulaiselleen. Myös kuuleva, kuten sosiaalityöntekijä, on voinut palvelua käyttäen soittaa kuurolle. Rahoitussyistä palvelun aukioloaikoja on jouduttu useaan otteeseen 2020-luvulla supistamaan ja se on herättänyt turvattomuuden tunnetta ja kiukkua sekä syrjäytymisvaaran palvelua käyttävien keskuudessa.

STEA-rahoitus myönnettiin Kuurojen Liitto ry:lle vuosille 2020—2022 ajatuksella, että tänä aikana löytyy jokin viranomainen, joka palvelun ottaa vastuulleen. Kuurojen Liitto ry on ollut toistuvasti yhteydessä sekä sosiaali- ja terveysministeriöön, liikenne- ja viestintäministeriöön sekä valtiovarainministeriöön selvittääkseen, minkä ministeriön alaisuuteen ja mille viranomaiselle palvelu kuuluisi. Sosiaali- ja terveysministerio perusti Tekstipuhelupalvelun tulevaisuus -työryhmän, joka viime vuonna 2023 mietti asiaa. Työryhmän loppuraportissa todettiin, ettei tällä hetkellä ole yhtä kattavaa vaihtoehtoista ratkaisua tarjolla TPP:n tilalle, mutta digitaaliset palvelut tulevat varmastikin kehittymään tulevaisuudessa riittävästi. Siirtymäajaksi arvioitiin vuodet 2024—2025, johon Kuurojen Liitto voisi vielä hakea TPP-rahoitusta.

Lisäksi sovittiin, että Kansaneläkelaitoksen tulkkauspalvelut kokeilevat osana etäpalveluaan kirjoitustulkkausversiota yhtenä TPP:n tarvetta kattavana ratkaisuna. Kelan pilotti päättyi kesäkuussa 2024 eikä Kelasta saadun tiedon mukaan sille ole suunniteltu jatkoa. STEA on ilmoittanut Kuurojen Liitolle, että TPP on rajapintapalvelu, johon ei ensi vuodelle ole luvassa rahoitusta. Lisäksi palveluntuottajana toiminut Vakka-Suomen Puhelin on ilmoittanut, ettei sillä ole mahdollisuutta jatkaa enää palveluntuottajana kohonneiden kustannusten vuoksi. Tämä tärkeä yhdenvertaisuutta edistävä palvelu siis päättyy kokonaan tämän vuoden lopussa.

Palvelussa on yhä rekisteröityneenä yli 800 käyttäjää. Nyt he jäävät tyhjän päälle. Sähköpostit, chat-palvelut ja muut digiratkaisut eivät korvaa puhelinasiointia eikä Kelan tulkkauspalvelu ole käytettävissä äkillisiin tarpeisiin, vaan se tulee varata etukäteen. Kelan etäpalvelu on auki vain vi-

Kirjallinen kysymys KK 462/2024 vp

rastoaikaan. Sosiaali- ja terveysministerio on lähettänyt tänä syksynä hyvinvointialueille TPP:n päättymisestä tiedotteen ja kehottanut niiden vammaispalveluita tekemään TPP:n käyttäjille palvelutarpeen arviointeja.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten ministerio aikoo turvata kaikille yhdenvertaisen ja esteettömän mahdollisuuden hoitaa puhelinasiointejaan reaaliaikaisesti, kun tekstipuhelupalvelu päättyy?

Helsingissä 13.12.2024

Jouni Ovaska kesk